

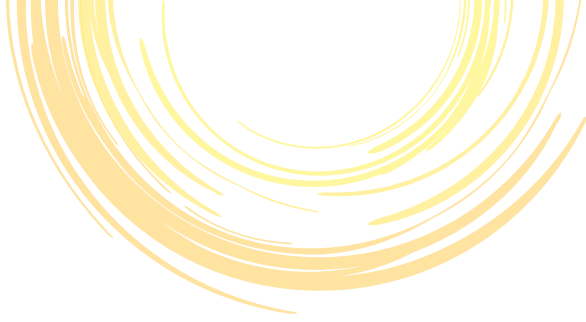

**Holland
Solar**

FACTSHEET

Oogst de Zon

De elektrificatie van het Nederlandse midden- en kleinbedrijf én de industrie gaat hard. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) becijferde in april 2024 dat er in 2050 drie tot vijf keer zoveel elektriciteit geproduceerd moet worden dan nu om deze transitie door te kunnen zetten. Zonne-energie vervult hier een belangrijke rol in. Deze factsheet geeft informatie over de rol van zonne-energie in de energietransitie, de impact op het elektriciteitsnet en de omgeving, en kansen voor biodiversiteit, bedrijven, agrariërs en omwonenden.

Bij de herziening van de provinciale Omgevingsverordening kunt u als provincie nieuwe wet- en regelgeving implementeren voor zonneparken. Om provincies hierin handvatten te geven is er in het Bestuurlijk Overleg Ruimtelijke Ordening het zogeheten ‘Nee, tenzij’-beleid vormgegeven. Aan dit Bestuurlijk Overleg hebben onder meer de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Netbeheer Nederland en het Interprovinciaal Overleg (IPO) deelgenomen. Om een verantwoorde uitbreiding te waarborgen wordt een ‘aangescherpte voorkeursvolgorde zon bestuurlijk uitgedragen’. Dit houdt in dat overheden pas nadat de mogelijkheden van het toepassen van zonne-energie op daken en gevels zijn verkend (trede 1), kijken naar gronden binnen en buiten bestaand bebouwd gebied (trede 2 en 3) en onder voorwaarden landbouw- en natuurgronden (trede 4).

De mogelijkheid om zonne-energie op landbouwgrond op te wekken wordt beperkt tot drie uitzonderingsgronden (agri-PV, lage netimpact en transitiegronden). In de brief is aangekondigd dat provincies deze aanscherping juridisch bindend moeten vastleggen in de herziening van hun omgevingsverordeningen. De inzet van de brief is duidelijk: een ‘nee-tenzij beleid’ wat betreft zon op landbouwgrond. Het doel van deze afspraken is dus niet om zon op land te verbieden, maar om de uitzonderingsgronden goed te regelen. Dit moet aansluiten bij de praktijk. Zo kan zonne-energie een belangrijke bijdrage leveren aan de uitdagingen van de energietransitie.

De opwek van zonne-energie is in een korte periode te realiseren en kan een bijdrage leveren aan verschillende maatschappelijke opgaven:

- Zonne-energie biedt perspectief voor de toekomst van boerenbedrijven, omdat zij hun inkomsten kunnen verbreden: ze oogsten dan niet alleen agrarische producten maar tevens de zon. Zonne-energie en het boerenbedrijf kunnen hand-in-hand gaan;
- Zonne-energie speelt een cruciale rol bij het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen;
- Met goede landschappelijke inpassing en de juiste beheermethode kan een zonnepark een positief effect hebben op microklimaat, bodem en flora en fauna.

¹Trajectverkenning Klimaatneutraal 2050 | Planbureau voor de Leefomgeving (pbl.nl)

Kansen voor ondernemers

Lokale bedrijven en bedrijventerreinen zijn druk bezig met het verduurzamen en elektrificeren van hun energie. Als zij dit niet kunnen doen, heeft dit funeste gevolgen voor regionale werkgelegenheid en concurrentiekracht. Banen, kapitaal en innovatie gaan hiermee verloren. Netcongestie is een van de meest bekende knelpunten voor ondernemers, maar ook aan de aanbodkant van energie dreigt een tekort..

Zonne-energie speelt een cruciale rol bij het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen, want het is een bewezen **kosteneffectieve**, lokale en groene bron van energie. Bovendien is de opwek van zonne-energie in een korte periode te realiseren. **VNO-NCW en MKB-Nederland** zien zonnestroom dan ook als dé kans voor energiebesparing, verlaging van bedrijfskosten en verduurzaming.

- In februari 2024 publiceerden NGO's en ondernemers gezamenlijk het **manifest Verduurzaming Bedrijventerreinen**, waarin ze de overheid oproepen om stimulerend beleid te maken voor het installeren van zonne-energie op daken, bouwen van zonne-carports en het investeren in batterijopslag.

Kansen voor biodiversiteit

Met behulp van de landschappelijke inpassing, het technisch ontwerp en de juiste beheermethode kan een zonnepark een positief effect hebben op microklimaat, bodem en flora en fauna. Het zonnepark kan daarnaast zorgen voor het herstel van waardevolle landschapselementen. In de meeste gevallen betreft het minder vruchtbare gronden zoals verzilte gebieden en oxiderende veenweidegrond, of bufferzones rondom natuurgebieden. Daarnaast krijgt de grond met de komst van een zonnepark feitelijk 25 jaar lang ‘rust’: er wordt niet geploegd en er wordt geen gebruik gemaakt van pesticides of kunstmest. Op deze manier kunnen zonneparken een bijdrage leveren aan de totale biodiversiteit van het gebied.

- Rijksuniversiteit Groningen, Provincie Groningen e.a. zijn in 2020 begonnen aan een **5-jarig onderzoek** naar de effecten van verschillende inrichtingen van zonneparken op verschillende planten, vogels, zoogdieren, insecten en bodems. Bij de nul-meting zag het onderzoeksteam al een grote rijkdom aan soorten vlinders, muizen en vogels.
- Ook bij Wageningen Universiteit & Research, TNO e.a. loopt een **onderzoek** naar de biodiversiteit bij zonneparken, namelijk EcoCertified Solar Parks. De onderzoeksresultaten worden momenteel vertaald naar onafhankelijke richtlijnen om meer natuurwaarde in zonneparken te krijgen.

Zonne-energie op landbouwgrond in perspectief

Verschillende maatschappelijke opgaven in Nederland hebben impact op de schaarse ruimte, hierdoor wordt er steeds meer gekeken worden naar het slim combineren van functies. De landoppervlakte in Nederland bestaat volgens het CBS voor 66% uit landbouwgrond. Daarvan wordt momenteel slechts **0,12%** gebruikt voor zonne-energie. Vijf keer deze ruimte levert voldoende zonne-stroom op om (gemiddeld) 5,6 miljoen huishoudens van duurzame energie te voorzien. Een kleine impact op landbouwgrond dus, maar een grote impact op de energietransitie.

Bovendien biedt zonne-energie, onder meer in de vorm van agri-PV, perspectief voor de toekomst van boerenbedrijven, omdat zij hun inkomsten kunnen diversifiëren: **ze oogsten dan tevens de zon.**² Zonne-energie en het boerenbedrijf kunnen hand-in-hand gaan. De voedselboer kan hierdoor ook energieboer zijn. Zonne-energie biedt agrariërs een stabiele en voorspelbare inkomstenstroom, waardoor ze beter bestand zijn tegen prijsschommelingen en tegelijkertijd kunnen bijdragen aan de energiebehoeften van Nederland. Dat geeft zekerheid voor hun inkomsten.

²Voedsel en stroom produceren op dezelfde vierkante meter, Wageningen University & Research

2/3 van NL is landbouwgrond

...Wat als je er
0,8% van maakt?

0,12% daarvan
bevat zonnepanelen

Genoeg groene
stroom voor *alle*
huishoudens
van NL!

>>>>>> Natuurlijk, zon op land

Feiten en fabels

Fabel

- ✘ Zonne-energie zorgt voor dure wibelstroom.
- ✘ Ontwikkelaars van grootschalige zonprojecten verdienen geld aan de salderingsregeling.
- ✘ Grootschalige zon-op-dak projecten en zonneparken veroorzaken netcongestie.
- ✘ Ontwikkelaars van grootschalige zonprojecten maken structureel overwinsten.
- ✘ Als alle daken vol liggen met zonnepanelen is zon op land niet meer nodig.
- ✘ Grote zonneparken zijn landschapsvervuiling.

Feit

- ✔ De International Energy Agency (IEA) heeft berekend dat zon-pv de **goedkoopste optie** is voor CO2-vrije elektriciteitsopwekking. In combinatie met (batterij)opslag is zonnestroom het meest haalbare en betaalbare alternatief voor vervuilende fossiele stroom.
- ✔ Salderen houdt in dat huishoudens en kleine bedrijven die met hun zonnepanelen meer elektriciteit opwekken dan gebruiken, dat kunnen terugleveren aan het openbare net. Voor het overschot ontvangen ze een vergoeding van hun elektriciteitsleverancier. De salderingsregeling **geldt niet** voor grootschalige zonprojecten.
- ✔ Van congestie is sprake als er te weinig capaciteit beschikbaar is om de elektriciteit te transporteren. Ontwikkelaars van grootschalige zonprojecten bieden slimme oplossingen om het elektriciteitsnet te ontlasten, zoals het tijdelijk terugschroeven van de opwekcapaciteit (curtailment), cable-pooling en batterijopslag. Daarnaast kunnen bedrijven via een directe verbinding en dus lokaal zonnestroom afnemen, waardoor het openbare net wordt ontlast.
- ✔ De businesscase van grootschalige zonne-energie projecten staat onder druk door sterk gestegen materiaal-, arbeid-, financiering- en transportkosten. Dit in tegenstelling tot de geraamde kostendalingen in de SDE++.
- ✔ “Zelfs als alle daken vol liggen, is ook zonne-energie op land of water nodig om te kunnen voorzien in de stijgende energievraag. Daarbij geldt: volgens een **studie** in opdracht van RVO is 60% van de daken in Nederland constructief nog niet geschikt voor zonnepanelen. Voor deze daken is dus interventie nodig, zoals dakversterking. Dat kost tijd en geld.”
- ✔ Het is een kwestie van smaak, maar feit is dat zonneparken anno nu zorgvuldig in het landschap worden ingepast. Bovendien is het vaak tijdelijk (25-30 jaar).

Uitzonderingsgronden voor zon op landbouwgrond

Lage netimpact

Zonneparken kunnen een cruciale rol spelen in het tegengaan van invoedingscongestie. Door hun regelbaar vermogen kunnen zij goed geïntegreerd worden in het elektriciteitssysteem. Er zijn vijf verschillende mogelijkheden om zonneparken met een lage netimpact te realiseren:

- Zonneparken verplicht laten meedoen met congestiemanagement
- Zonneparken met opslag in batterijen of conversie naar waterstof of warmte
- Zonneparken met afname achter één aansluiting (cable pooling)
- Zonneparken met een directe lijn of een gesloten distributiesysteem (GDS)
- Zonneparken binnen een energy hub met een groepscontract

Op deze manier kan zonne-energie bijdragen aan verschillende opgaven in de provincie. Zo kunnen het midden- en kleinbedrijf én de industrie elektrificeren en/of uitbreiden door zonnestroom rechtstreeks aan te sluiten op de bedrijfsvoering, ondanks dat er geen extra reguliere netcapaciteit beschikbaar is.

Agri-PV

Bij agri-PV worden landbouw en de opwek van zonne-energie gecombineerd. Denk bijvoorbeeld aan akkerbouw tussen zonnepanelen of semi-transparante zonnepanelen boven rood fruit. Omdat er veel verschillende toepassingen denkbaar zijn waarbij een substantiële agrarische opbrengst gegarandeerd blijft is het belangrijk om te definiëren wat wel en niet als agri-pv gezien kan worden. Op deze manier weet iedereen die bij deze projecten betrokken is, wat er verwacht kan worden. Agri-PV heeft een grote maatschappelijke meerwaarde, dit gaat wel gepaard met meerkosten in de ontwikkelfase.

Transitiegebieden

Landbouwgronden die op basis van bestuurlijk bindende afspraken in transitie zijn, bijvoorbeeld gronden die in de toekomst een andere bestemming krijgen zoals wonen, werken recreatie, natuur of gronden die minder geschikt worden voor een landbouwfunctie door verzilting, vernatting of bodemdaling. Zonnestroom draagt financieel bij aan het mogelijk maken van de gebiedsgerichte opgaven voor een maximale periode (30 jaar), waarna de gebieden hun definitieve bestemming zullen krijgen.

Oogst de zon

Door te kiezen voor grootschalige zonne-energie projecten zorgen we ervoor dat de samenleving ook in de toekomst gebruik kan maken van betaalbare, duurzame en lokale energie. Binnenkort mogen provincies en gemeenten de (lange termijn) ambities en beleidsdoelen op het gebied van energie vastleggen in de omgevingsvisie. Wij vragen hierin volop ruimte te geven aan zon. Daarnaast is aanvullend beleid nodig gericht op het wegnemen van technische en financiële belemmeringen. De businesscase voor maatschappelijk gewenste projecten zoals agri-PV, zon op binnenwater en op infrastructuur knelt. En de ontwikkeling van grootschalige zonne-energie op daken en gevels gaat tegen alle verwachtingen in, veel langzamer. Doordat veel daken niet sterk genoeg zijn om het gewicht van zonne-energie te dragen of niet aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Er is interventie nodig om gebouweigenaren en netbeheerders te bewegen hiermee aan de slag te gaan. De zonsector werkt iedere dag hard aan oplossingen voor een zonovergoten toekomst, maar wij kunnen het niet alleen. Oogst de Zon!

De uitzonderingsgronden verder uitgediept

Holland Solar is sinds 1983 dé branchevereniging voor alle bedrijven die actief zijn in de Nederlandse zonne-energiesector. Holland Solar zorgt er samen met haar leden voor dat de sector op een duurzame manier kan blijven groeien.

Contact

Arthur van Schendelstraat 600
3511 MJ Utrecht